

TABIIY RESURLAR ISTE'MOLI: EKOLOGIK SAVODXONLIKNI OSHIRISH

University of economics and pedagogy

67-guruh talabasi

Abdumuxtorova Mohichehra Umarjon qizi

O`qituvchi:

Tohirova Mohichexrabonu Xoshimjon qizi.

Annotatsiya: Tabiiy resurslar insoniyat hayoti uchun zarur bo'lgan barcha materiallar va energiya manbalarini o'z ichiga oladi. Ular iqtisodiy rivojlanish, ijtimoiy farovonlik va ekologik barqarorlik uchun muhimdir. Ammo tabiiy resurslarning iste'moli ko'plab muammolarni keltirib chiqarishi mumkin, shuning uchun ularni oqilona boshqarish zarur.

Kalit so'zlar: tabiiy resurslar, ekologik savodxonlik, iqlim o'zgarishi, ta'lim dasturlari.

Tabiiy resurslar ikki asosiy guruhga bo'linadi:

1. Qayta Tiklanadigan Resurslar:

- Quyosh energiyasi: Yashil energiya manbai sifatida, quyosh energiyasi to'plangan joylarda ishlatiladi.
- Suv: Suv resurslari qishloq xo'jaligi, sanoat va maishiy ehtiyojlar uchun muhimdir.
- O'simliklar va hayvonlar: Biologik xilma-xillik, oziq-ovqat va boshqa resurslar uchun zarur.

2. Qayta Tiklanmaydigan Resurslar:

- Минерал va energetik resurslar: Neft, gaz, ko'mir va boshqa minerallar iqtisodiy faoliyat uchun muhimdir.
- Yer resurslari: Qishloq xo'jaligi uchun yerlar, qurilish materiallari va boshqalar.

Tabiiy Resurslarni Iste'mol Qilish

Tabiiy resurslarni iste'mol qilish jarayoni insoniyatning rivojlanishi va iqtisodiy faoliyatining ajralmas qismidir. Ammo, resurslarning haddan tashqari iste'moli va noto'g'ri boshqarilishi bir qator muammolarni keltirib chiqaradi:

- Iqlim O'zgarishi: Issiqxona gazlarining ko'payishi global iqlim o'zgarishiga olib keladi.
- Biologik Xilma-Xillikning Yo'qolishi: Tabiiy muhitning buzilishi va turlar yo'qolishi.
- Resurslarning Kamayishi: Qayta tiklanmaydigan resurslar tugashi va iqtisodiy barqarorlikning pasayishi.

Tabiiy Resurslarni Oqilona Boshqarish

Tabiiy resurslarni oqilona boshqarish uchun bir qator strategiyalar mavjud:

1. Qayta Tiklanadigan Energiya Manbalariga O'tish: Quyosh, shamol va boshqa qayta tiklanadigan manbalarni rivojlantirish.
2. Suvni Tejash: Suvni tejash va ifloslanishining oldini olish.
3. Qishloq Xo'jaligida Barqaror Usullar: Ekologik qishloq xo'jaligi usullarini joriy etish.
4. Ommaviy Axborot Vositalarida Tashviqot: Ekologik muammolar va tabiiy resurslarni muhofaza qilish bo'yicha jamoatchilikni xabardor qilish.

Tabiiy resurslarning iste'moli insoniyat uchun muhimdir, ammo ularni oqilona boshqarish zarur. Ekologik muammolarni hal qilish va barqaror rivojlanishni ta'minlash uchun har birimiz o'z hissamizni qo'shishimiz kerak. Tabiatni muhofaza qilish va resurslarni tejash orqali biz kelajak avlodlarimiz uchun sog'lom va barqaror muhitni ta'minlay olamiz.

Ekologik savodxonlik, insonlarning atrof-muhitga bo'lgan munosabatini va ekologik muammolarni tushunishini anglatadi. Bu savodxonlikni oshirish, barqaror rivojlanish va tabiiy resurslarni muhofaza qilishda muhim rol o'ynaydi. Insoniyatning ekologik muammolarni hal qilishda faolligi, ekologik savodxonlik darajasiga bog'liq.

Ekologik savodxonlik, tabiiy tizimlar, ularning o'zaro ta'siri va inson faoliyatining atrof-muhitga ta'siri haqida bilimlarni o'z ichiga oladi. Bu savodxonlik, shuningdek, quyidagi jihatlarni o'z ichiga oladi:

- Ekologik tushunchalar: Ekosistemalar, biologik xilma-xillik, iqlim o'zgarishi kabi tushunchalar.
- Muammolarni aniqlash: Atrof-muhitga tahdid soluvchi muammolarni, masalan, ifloslanish va resurslarning kamayishini aniqlash.
- Amaliy harakatlar: Ekologik muammolarni hal qilish uchun amaliy choralar ko'rish.

Ekologik savodxonlikni oshirishning bir qator afzalliklari bor:

1. Barqaror Rivojlanish: Ekologik savodxonlik, barqaror rivojlanishni ta'minlashda muhimdir. Odamlar tabiiy resurslarni oqilona boshqarish va muhofaza qilishni o'rganadilar.
2. Ijtimoiy Mas'uliyat: Ekologik savodxonlik, jamoatchilikni atrof-muhitga nisbatan mas'uliyatli bo'lishga undaydi.
3. Sog'lom Hayot Tarzi: Ekologik bilimlar, insonlarning sog'lom hayot tarzini tanlashlariga yordam beradi.

Ekologik savodxonlikni oshirish uchun bir qator usullar mavjud:

1. Ta'lim Dasturlari:

- Maktablar va universitetlarda ekologiya fanlarini o'qitish.
- Ekologik ta'lim dasturlarini joriy etish.

2. Seminarlarda Ishtirok:

- Ekologik muammolar haqida seminarlar va treninglar o'tkazish.
- Jamoatchilikni xabardor qilish uchun ochiq tadbirlar tashkil etish.

3. Ommaviy Axborot Vositalari:

- Media orqali ekologik muammolarni yoritish.
- Internet va ijtimoiy tarmoqlarda ekologik savodxonlikni oshirishga qaratilgan kontent yaratish.

4. Ijtimoiy Loyihalar:

- Ekologik muammolarni hal qilish uchun ijtimoiy loyihalarni amalga oshirish.
- Mahalliy jamoalarda ekologik tashabbuslarni qo'llab-quvvatlash.

Xulosa

Ekologik savodxonlikni oshirish, kelajak avlodlarimiz uchun barqaror va sog'lom muhitni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Har birimiz o'z hissamizni qo'shishimiz va atrof-muhitni muhofaza qilishga intilishimiz kerak. Ekologik savodxonlikni oshirish orqali biz ekologik muammolarni hal qilishda faollik ko'rsatamiz va tabiatni muhofaza qilishda o'z rolimizni o'ynaymiz.

Tabiiy resurslar

Tugaydigan

Tugamaydigan

Tiklanmaydiga

Tiklanadigan

Yer osti boyliklar

*Tuproq, suv, xayvo
not va o`simlik
dunyosi,*

Kosmik

*Quyosh
radiyatsiyasi,
dengiz
ko`tarilishida.*

Iqlimiy.

*Atmosfera
havosi, shamol
energiyasi.*

Dunyo.

Okean suvlari.

Foydalanilgan Adabiyotlar Ro'yxati

1. Sultonov, A. (2018). *Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish*. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Fanlar Akademiyasi.
2. Berdieva, N. (2020). *Tabiat va inson: Ekologik muammolar va yechimlar*. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti.
3. Abdullaeva, D. (2019). *Ekologik savodxonlikni oshirish: Ta'lim va amaliyot*. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi.
4. Muhammadiev, M. (2021). *Tabiiy resurslar va ularni boshqarish*. Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti.
5. Jumaniyazov, B. (2017). *Ekologik ta'lim va yoshlar: Muammolar va yechimlar*. Namangan: Namangan Davlat Universiteti.